

Izšla vsak dan razen nedelj in praznikov
—
Izšel dnevno razen nedelj in praznikov

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni prostor
3807 S. Lawrence Ave.
Office of Publication
3807 S. Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4004

LETO—YEAR XXV. Črna lista za \$5.00. Registered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., ponedeljek, 12. septembra (Sep. 12), 1932. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 215. Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Pred novimi redukcijami na ameriških železnica

Manjšinske stranke pridejo na glasovnico

Železniški magnati so na svoji konferenci odobrili program, ki določa znižanje mezde za dvajset odstotkov. Bratovski se pripravljajo na boj

Chicago, 10. sept. — Obeta se je v dolga bitka med operaterji železnice in organiziranimi železničarji. Na včerajšnji konferenci komiteja izvršnih uradnikov ameriških železnice je bil sprejet sklep, da se vsem železničarjem zniža meza za dvajset odstotkov. Ta komitej je bil organiziran pred par meseci in sestavljen je ekonomski program, ki naglašja, da je redukcija temeljne mezde absolutno potrebna.

Krog 1,200,000 železničarjev, ki so 1. februarja t. l. sprejeli redukcijo mezde za deset odstotkov na podlagi sporazuma, da bo stara lestvica restavrirana po preteku enega leta, bo pri razmetih. Komitej je dal jasno razumeti, da se ne bo spuščal v diskuzije glede začasnega znižanja, temveč bo zahteval dvajset-odstotno redukcijo temeljne mezde.

Znaki kažejo, da se bodo unije upirale redukciji. Nekateri uradniki so izjavili, da je stavka neizogibna, ako bodo magnati skušali uveljaviti svoj načrt.

Alexander F. Whitney, novozvoljeni načelnik Asociacije izvršnih uradnikov železniških bratovščin, je bil iznenaden, ko je bil obveščen o akciji železniških magnatov. Stališče železniških unij pojasnjuje Whitneyjeva izjava, ki jo je podal pred par tedni. "Mezne redukcije se morajo preprečiti," je dejal Whitney. "Zahtevamo zadostne mezde in povečanje zaposlenosti ter kupne moči."

Neki član komiteja je dejal, da bo redukcija uveljavljena za vse. Znižane bodo plače predsednikom in direktorjem železnice doli do najnižje plačane klerka.

Voditelji unij so večkrat kritizirali visoke plače železniških direktorjev in predsednikov, od katerih nekateri prejemaleto sto tisoč dolarjev in več na leto. Uključitev vseh razredov v predlagani redukciji bo morda ublažilo kritike.

Med tem, ko je ta komitej o svojih sklepih glede mezdnih redukcij, je drugi komitej petih železniških predsednikov iskal "diktatorja", ki naj bi prevzel kontrolo nad vsemi železnica in njuno padno od Chicaga. Nekateri so sugerirali, da sir Henry W. Thornton, ki je nedavno resigniral kot predsednik Kanadske narodne železnice, prevzame to pozicijo. Do zaključka ni prišlo, a stvar bo prišla ponovno na diskuzijo na prihodnji seji komiteja.

Letalska družina se izgubila
Angmagalik, Greenland, 12. sept. — Letalo Georga R. Hutchinsona, v katerem se nahajajo njegova žena, njuna dva otroka in štirje drugi, je poslalo potom radia klic na pomoč, malo kasneje pa je radio utihnil. Hutchinson je naznanil, da se je moralo letalo spustiti v morje v bližini zaliva Kjøge, ki je deloma zamrznjeno. Klicu na pomoč se je odzvala britska ladja "Lord Talbot", ki se je nahajala v bližini kraja, kjer se je moralo letalo spustiti v morje.

Državni senator si končal življenje
Wells, Minn., 10. sept. — Državni senator Charles L. Todd se je včeraj ustrelil na svoji farmi. V poslovnem pismu, katerega je naslovil svoji ženi, pravi, da se je naveličal življenja in da je samomor najboljši izhod. Todd je bil predsednik Security State banke, za senatorja pa je bil izvoljen pred dvema letoma.

ANGLEŠKI VODITELJI ZA MODERNIZIRANJE UNIJ

Strokovnemu kongresu priporočajo kreiranje in spajanje unij po industrijah

Aberystwyth, Anglija. — Eksekutiva Britskega strokovnega kongresa, ki sliči Ameriški delavski federaciji, se je na svoji seji izrekla za večjo amalgamacijo unij. Strokovnemu kongresu, ki je prišel zborovati te dni, priporoča večje moderniziranje strokovnega gibanja potom kreiranja unij po industrijah.

Industrijski unionizem v Angliji ni nepoznan, ker se spajanje unij vrši že več let, posebno po vojni. Gibanje pa še ni doseglo povoljšega uspeha, ker v mnogih industrijah eksistira več konkurenčnih unij.

Eksekutiva kongresa želi to gibanje pospešiti, ker naglo napreduje tudi racionalizacija industrij in podjetniških organizacij. "Mi smatramo," pravi eksekutiva, "da je obstojanje več unij v posamezni industriji škodljivo splošnemu blagru delavstva. V dobi modernizirane produkcije je mogoče edino z združenimi močmi vsega delavstva potom industrijskih unij zagotoviti uspehe, ohraniti pridobitve, delati podlago za zvišanje plač, skrajšanje delovnega tedna in izboljšanje delovnih pogojev."

Letne konvencije strokovnega kongresa se je udeležilo okrog 800 delegatov. Arthur Henderson in George Lansbury sta zastopala delavsko stranko, katere del je tudi Britski strokovni kongres. Najbolj pereče vprašanje je izid stavke 200,000 tekstilnih delavcev, ki se bore proti redukciji in katere podpira vse angleško delavstvo.

Hindenburg nasprotuje spremembam v vladi

Berlin, 10. sept. — Predsednik Hindenburg je včeraj povedal Hermannu Goeringu, fašističnemu predsedniku parlamenta, da je v popolnem soglasju s kabinetom kancelarja Papena in da ne vidi nikakega vzroka za spremembo v vladi.

Pod pojmom "krajši delovnik" ona insinuirajo, da to ne sme pomeniti znižanje zaslužka. "Delitev dela bi bila imenitna poteza, ako bi to ne pomenilo znižanja zaslužka zaposlenih delavcev. Jemati denar iz njih žepov in ga dajati v prazne denarnice brezposelnih ne bo prineslo tako potrebnega zvišanja kupovalne moči, ampak bi se s tem le stanjšalo pičli zaslužek delovnih mas."

"Rezultat tega bi bil, da bi več družin potrebovalo delno podporo namesto totalno vzdrževanje manj družin," pravi miss Anderson, ki je edina važna oseba v delavskem departamentu, ki razume položaj in se drzne javno povedati svoje mnenje.

En odstotek priseljencev nezmožnih angleščine

Washington. — Iz poročila cenaznega biroja je razvidno, da je v Ameriki en odstotek priseljencev, katerim je angleščina še vedno tuja. Od 13,025,800 priseljencev ob zadnjem ljudskem štetju, so našli 1,224,995 oseb, ki angleški jezik slabo ali nič ne razumejo.

Amerika bo podpisala Francijo

Pridružila se bo Franciji v pobijanju zahtev Nemčije glede izenačenja oborožene sile

Pariz, 10. sept. — Ameriški poslanik v Parizu Walter E. Edge se je sredi oglasil v uradu francoskega ministrskega predsednika Herriota. Poslanika sta spremljala zvezni senator David A. Reed iz Pennsylvanije in J. Theodore Marriner, ekspert ameriškega državnega departamenta na razorožitveni konferenci, ki je bil pred kratkim imenovan za svetovalec ameriškega poslanštva.

Da bi detajli razgovora med Herriotom in ameriškim diplomati niso bili objavljeni, se je vseeno zvedelo, da je Francija dobila zagotovilo, da bodo Združene države pomagale pri vzdrževanju militarističnih klavzul, ki jih vsebuje versalska pogodba.

Francija sedaj pripravlja odgovor na zahteve Nemčije. Nemčija je namreč nedavno zagrozila, da se ne bo udeležila prihodnjega zasedanja razorožitvene konference, ako se bo Francija še nadalje upirala izenačenju oborožene sile ali pa znižala armado na stopnjo Nemčije.

Doznava se, da se francoska vlada veseli, ker je ameriški državni departament nenadno pokazal veliko zanimanje in uverjenje v svetost versalske in drugih pogodb. Amerika je dala Franciji razumeti, da je vzdrževanje statusa quo po vsem svetu bistvo nove ameriške politike. Jasno je, da Združene države simpatizirajo s Francijo in smatrajo zahteve Nemčije za neupravičene.

Reed, ki je član senatskega komiteja za zunanje zadeve, bo najbrž igral veliko vlogo pri utrjevanju francosko-ameriškega sporazuma. On se bo v nedeljo udeležil slavnosti odkritja spomenika, katerega je Amerika podarila Franciji in kateri proučevala bitko ob Marni pri Meauxu.

13 novih socialističnih klubov
Chicago. — Prejšnji teden je bilo prijavljenih glavnemu stanu socialistične stranke 13 novih klubov v desetih državah. Stranka je v tem letu narasla za 349 novih klubov.

PONOVNI NAPAD NA RUDARSKO MEZDE

Operatorji na polju trdega premoga nameravajo reducirati mezde za 25 odstotkov

New York. — (FP) — Akcija, da se vrže rudarje na polju antracita v kaos nizkega mezdne standarda, kakršen prevladuje med rudarji na polju mehkega premoga, je v zamahu. V New Yorku se je otvorila konferenca med Lewisom, predsednikom mednarodne unije, in drugimi uradniki ter zastopniki operatorjev. Slednji zahtevajo redukcijo mezde za 25 odstotkov.

Krog 140,000 rudarjev je prizadetih v pogajanjih. Predlog glede mezdne redukcije je v skladu s pogodbo, ki poteče 1. aprila 1936, in katere določa, da lahko ena ali druga stranka prinese vprašanje mezdne lestvice na povračje enkrat v letu, ako se ji to vidi potrebno. To je storil sedaj W. W. Ingles, predsednik Glen Alden Coal Co. Pogodba dalje določa, da vsaka stranka imenuje dva zastopnika v komitej, ti štirje pa lahko izberejo spet druge, tako da ima vsaka enako število v komiteju, odlok, ki ga poda ta komitej, pa je obvezen za vse.

Opazovalci pravijo, da hočejo operatorji znižati standard sedaj, ko je depresija, kot se glase vesti v močanem časopisu, doseglja dno. Nerešeno vprašanje, na katero bodo rudarji zahtevali odgovor, je, zakaj hočejo operatorji baš v tem času izsiliti redukcijo, ko pa na drugi strani zatrujejo, da se vračajo boljši časi.

Rudarsko unijo na konferenci predstavljajo John L. Lewis, predsednik; Thomas Kennedy, tajnik-blagajnik; Phillip Murray, podpredsednik; John Boylan, predsednik prvega rudarskega distrikta UMWA; Michael Hartnadt, predsednik sedmega distrikta, in Martin F. Brennan, predsednik devetega distrikta.

Strahovita eksplozija v New Yorku

37 delavcev ubitih in 60 ranjenih, ko se eksplozirali parni kotli na prevozni ladji

New York, 10. sept. — Policija, gasilci in rešilno moštvo so še vedno na delu in iščejo nadaljnje žrtve strahovite eksplozije parnih kotlov, ki je poglajala prevožno ladjo "Observation" v zrak včeraj zjutraj.

Eksplozija je bila tako silna, da je razdrobila staro ladjo na kose. Zahtevala je 37 človeških življenj, 60 pa je bilo ranjenih. Unijaki uradniki trdijo, da so bile izgube večje kot pravi policijsko poročilo.

Eksplozija se je pripetila nedaleč od pomola, v bližini, kjer se je pred 28. leti potopil parnik "General Slocum" in potegnil s seboj v morako globino 1,100 oseb. Na krovu ladje "Observation" so se nahajali akoro sami delavci, ki so se mislili prepeljati do 196. ceste, kjer je v teku gradnja nove jetnialnice, pri kateri so bili zaposleni.

Avtoritete so sedaj uvedle preiskavo, da ugotove varok eksplozije. Znano je, da je bila ladja še stara in bi bila morala biti že davno poslana v pokoj.

Zasledovanje katoliškega duhovnika

Deputirer našel obleko dekleta, katerega je duhovnik odpeljal

Ottawa, 10. sept. — Obleka miss Collette Haley, 22-letne učiteljice, je bila včeraj najdena v grmovju ob reki Vermilion v bližini mesta Lakes. Nahal jo je deputirer Edward Ryan.

Avtoritete še vedno iščejo rev. William Courtneyja, katoliškega duhovnika, proti kateremu je brat učiteljice izposloval zaporno povelje in ga obtožil ugrabljanja.

Serif E. J. Walter je dal preiskati reko v bližini, kjer je bila najdena dekletova obleka, v mnenju, da je dvojica skočila v vodo in utonila, toda nahal ni ničesar.

Courtney je odpeljal učiteljico zadnji ponedeljek. Učenci so izjavili, da se je takrat oglašal duhovnik pred šolo in poklical učiteljico ter jo odpeljal v avtomobilu.

Prošlo sredo so farmarji videli dvojico v bližini Lenora. Neki farmar, ki je govoril s njima, je dejal, da sta mu rekla, da potujeta v Texas.

Courtney je bil star znanec Haleyjeve družine in jo je večkrat obiskal, ko je upravljal župnijo v Alexisu.

Čikaški tesarji sprejeli redukcijo
Chicago, 10. sept. — Uradniki tesarske unije poročajo, da so člani odglasovali za redukcijo mezde za petnajst odstotkov. Doslej so prejeli en dolar na uro. Redukcija stopi v veljavo v ponedeljek in bo trajala do 31. maja 1933.

Krog dvesto tesarjev je na stavki od 1. julija v tovarnah, katere so jim samovoljno znižale mezde na 65 centov na uro. Ti se bodo vrnil na delo v ponedeljek na podlagi nove mezdne lestvice.

Prisiljeno delo za brezposelne
Calgary, Alta., Kanada, 10. sept. — Župan Andy Davison je naznanil, da bo vse brezposelne poslal na delo na farme, tiste, ki bi se upirali, pa v ječo. Pomanjkanje poljskih delavcev v južnem delu province je rezultiralo v kampanji mestnega sveta proti tistim, ki nečejo delati. Policija bo aretirala vse samske brezposelne delavce, ki ne bodo hoteli delati na farmah, na obtožbo potepušstva.

Stranka izdala en milijon letakov v enem tednu

Chicago. — Prejšnji teden je socialistična stranka razpečala en milijon kampanjskih letakov. Pol milijona jih je vzela stranka v New Jerseyju.

'NESTRANKARSKA' POLITIKA LE NA PAPIRJU

Unijaki voditelji so aktivni v kampanjah vseh strank

New York. — (PF) — Ameriški delavci bodo lahko glasovali za tega ali drugega predsedniškega kandidata trehstrank in se pri tem sklicevali na zgled predsednika te ali druge unije pridružene Ameriški delavski federaciji. Kljub naglašanju voditeljev federacije, da je strokovno organizirano delavstvo v politiki "nestrankarsko", je v realnosti to le fikcija.

Kljub splošni nepriljubljenosti med masami, ima Hoover vseeno podporo raznih vplivnih unijakih voditeljev. Njegovemu "delavskemu" odboru na primer načeluje William L. Hutchenson, predsednik tesarske unije, ki je najmočnejša v federaciji. Od tega ga ni odvrnila niti Greenova zavrnitev Hooverja, v kateri je rekel, da je predsednik napadno tolmачil dogovor v Bell hiši glede sporazuma med podjetniki in delavci, da plač ne bodo znižali, unije pa tudi ne lakale zvišanja tekom krize.

Koliko tesarjev, ki so večinoma brez dela že dolgo časa, bo sledilo predsedniku njih unije in glasovalo za Hooverja in koliko ga prekinjalo, bo ostala nerešena uganika.

Na drugi strani se zbira krotek unijakih voditeljev tudi krog demokratskega kandidata Roosevelta. Temu krogu je na čelu Daniel Tobin, predsednik unije voznikov. Ker je Roosevelt bolj agresiven "mokrač" kot Hoover in ker mnogi vozniki še sanjajo o dobrih časih, ko so prevažali pivo po salunih, upirajo se pa samostojno misliti, bo Tobin imel najbrž več sreče s lovenjem glasov med delavstvom kot pa Hutchenson.

Tudi predsednik pleteninarke unije Emil Rieve ni "nestrankarski" v tej kampanji. On je na čelu delavskega odbora za Thomasa in Maurerja. Njegova pozicija pa se razlikuje od Hutchensonove in Tobinove, ker je Thomasa formalno indorsirala konvencija pleteninarke unije, ko ji je raztolmačil socialistični program.

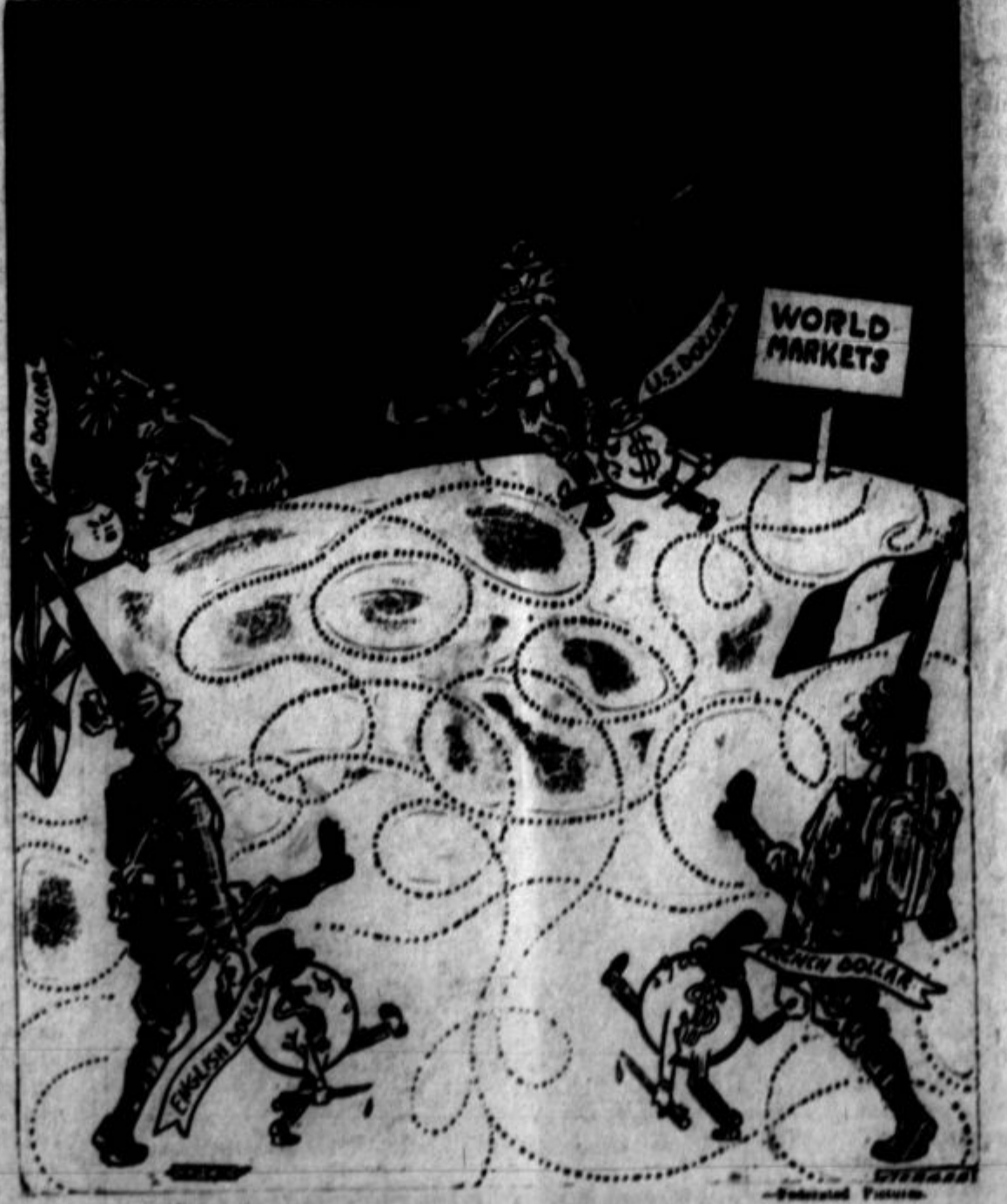
Pleteninarji se niso nič osi-ral na "nestrankarsko" politiko federacije, ki v realnosti pomeni nasprotstvo samostojni delavski politični akciji. Thomas je med njimi priljubljen, ker jim je vedno pripravljen pomagati v stvarkah. Prav tako Maurer, ki jim je bil mnogokrat dvana rocka v sporih z delodajalci.

Tajnik Thomas-Maurerjevega delavskega odbora je Leo Krzycki iz Milwaukeeja, star veteran v bojih oblačilnih delavcev in pleteninarjev.

Tudi komunisti pravijo, da imajo nekaj za rokavom, kar bodo iz njega izstrelili v bližnji bodočnosti in presenetili svet. Tudi oni organizirajo delavski odbor za Fosterja in Fordsa.

Faktilno "nestrankarska" politika ameriških unij pomeni, da je delavstvo razcepjeno na vse štiri vetrove. Ogromna večina glasuje in se navdušuje za kandidata, katere postavi Wall Street. Za plačilo te politike sem pa tam kakšen unijaki voditelj dobi masno politično službo, delavstvo pa batine, posebno v stvarkah.

Padec zaposlenosti v Kaliforniji
San Francisco, Cal. — Zaposlenost v manufakturnih industrijah te države je v prvih sedmih mesecih padla za 40 odstotkov v primeri s isto dobo l. 1929, se glasi poročilo državnega industrijskega departamenta. V isti dobi so se mezdna isplačila znižala za 45 odstotkov.

Če se spopadejo... (Narisi Jerger.)

